С. С. Залюбовська,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту, маркетингу та публічного управління;
А. О. Іванова,
здобувач другого (магістерського) рвіня вищої освіти;
Національна академія статистики, обліку та аудиту, м. Київ

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ КОРПОРАЦІЙ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Світова економіка в сучасних умовах трансформації та глобалізації особливу увагу приділяє дослідженню розвитку та особливостей ефективного управління корпораціями. Прискорення процесів лібералізації національних економік і світового ринку, торгівлі та інформатизації, сьогодні призводить до появи нових господарюючих суб'єктів. Ефективність їх діяльності залежить від обраних стратегій, які вони запроваджують на світових та національних ринках. Розвиток сучасного бізнесу дає можливість поглибленню суспільного характеру виробництва і його інтернаціоналізації. Однак, невідповідність умовам може знизити ефективність діяльності суб'єкта і стримувати економічне зростання в національній і світовій економіці.

Зростання конкуренції внутрішніх ринків, поява нових можливостей для виробництва та сприятливий інвестиційний клімат в інших країнах, розвиток міжнародної бізнес-інфраструктури та комунікаційних систем, заохочення експорту капіталу, бажання розподілити ризик між багатьма продуктами і ринками – все це, рушійні сили виходу сучасного бізнесу на світові ринки, тобто, транснаціоналізація промислових корпорацій. А це, як відомо, економічний процес, який виникає внаслідок глибокого змішування економік різних країн.

Сьогодні цей процес пов'язаний з перетворенням транснаціональних корпорацій у глобальні компанії. Основну роль у виборі місць для створення дочірніх фірм виступає аналіз виробничих витрат, які, як правило, нижчі в країнах, що розвиваються. Продукція продається там, де на неї є найбільший попит, переважно в розвинених країнах. Транснаціональні корпорації сьогодення використовують науку і інноваційний бізнес як головні генератори і розповсюджувачі наукових ідей і концепцій. А найбільший вплив на процеси транснаціоналізації мають такі фактори (рис.1).

У новітньому світовому конкурентному середовищі держав, розвиток транснаціональних корпорацій має значний вплив на економічний світогляд. З урахуванням глобальних тенденцій глобалізації, географічного положення та наявності ресурсів, кожна країна повинна підтримувати міжнародну політичну діяльність своїх транснаціональних компаній, зберігаючи баланс між корпоративними та національними інтересами. У сучасних умовах конкуренції та міжнародної взаємодії транснаціональні корпорації повинні сприяти

зміцненню статусу держав як надійних торговельно-економічних та політичних партнерів.

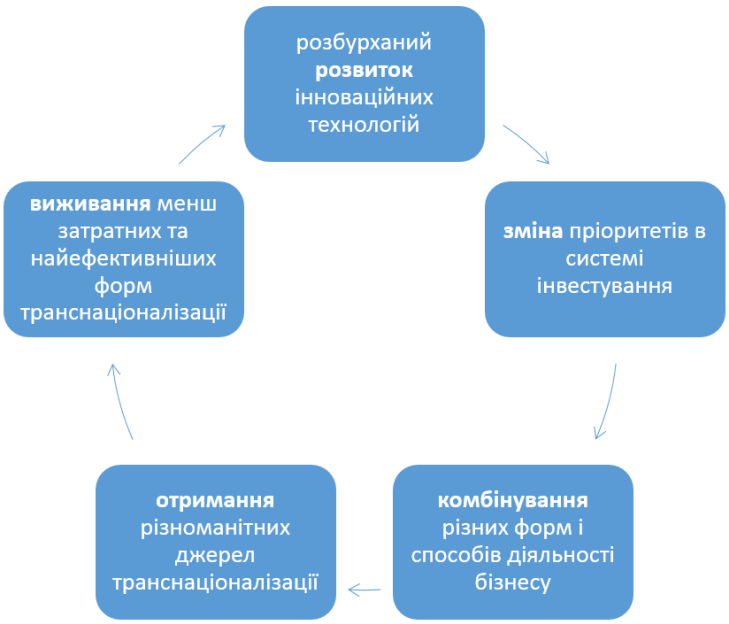

Рис. 1. Фактори найбільшого впливу на процеси транснаціоналізації

Тимчасове припинення діяльності деяких транснаціональних корпорацій, через невизначеність тривалості війни між Україною та Росією, досить вагомо вразили економіку України. Багато з них закрили свої операції в країні і переселили своїх співробітників в інші країни, безпечніші для роботи. Протягом усього цього часу дочірні компанії великих транснаціональних корпорацій в Україні значно зменшили свою активність. Крім того, очевидно, що транснаціональні корпорації, які раніше не мали присутності в Україні, не будуть відкривати свої представництва найближчим часом і, відповідно, інвестувати в економіку.

Економічний розвиток України потріпає від вагомих збитків. Однією з основних проблем є втрата інвестицій та фінансових ресурсів, які корпорації вкладали в українську економіку. Вони закривають свої філії, заводи та офіси, зменшують виробництво або припиняють його зовсім, що призводить до зниження обсягу виробництва, втрати робочих місць та зростання безробіття. Це також впливає на експортні потоки та зовнішньоекономічну діяльність України. І, як результат впливу цих подій, скорочення експортних доходів країни та погіршення зовнішньоторговельного балансу. Крім того, ці втрати в Україні негативно впливають на технологічний розвиток та інноваційну сферу, а загалом, ведуть до зниження інноваційного потенціалу країни та гальмують технологічний розвиток країни.

Та наша країна в умовах збройної агресії РФ, що триває, намагається забезпечити стабілізацію економічного розвитку після глибокого спаду в 2022 р., щоб повернути довіру й інтерес міжнародних компаній [1].

Для стійкого та динамічного розвитку зовнішньоекономічної діяльності України, її конкурентоспроможності в умовах європейської інтеграції необхідно

створити умови для зміцнення потенціалу України і у фінансовому секторі, що сприятиме запуску перетворень задля відбудови та зростання національної економіки як під час, так і після повномасштабної війни.

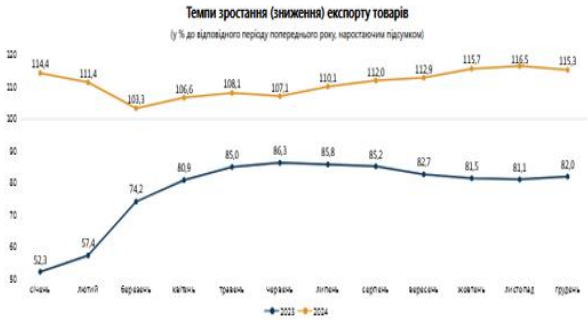
Фінансовий сектор України – стійкий, ефективний, конкурентоспроможний, інтегрований у міжнародний простір, здатний протистояти викликам, розвиватися та сприяти відновленню економіки України. Тут проводиться регулярна оцінка стійкості банків та банківської системи. Реалізовується міжвідомчий план дій щодо вирішення питання непрацюючих кредитів. Посилено нагляд за діяльністю учасників на страховому ринку та за кредитними спілками. Страховий ринок стає прозорішим і конкурентоспроможним за рахунок моніторингу НБУ структур власності страховиків, підвищення якості корпоративного управління та дотримання ними пруденційних вимог, установлених законодавством, зокрема щодо забезпечення фінансової стійкості та достатності капіталу.

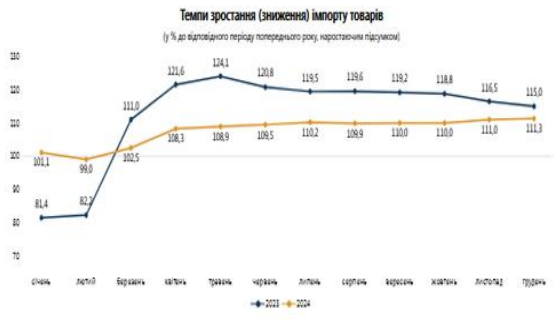
Регулювання фінансового сектору забезпечує акумулювання, розподіл й обіг фінансових ресурсів на засадах фінансової стабільності та інклюзії, кібербезпеки та поширення новітніх технологій для сприяння відновленню економіки України [2].

Ключовим фактором, який дозволяє країні впливати на процеси транснаціоналізації світової економіки є збільшення експорту товарів і послуг. Це означає, що розширення зовнішньоекономічних зв'язків сприятиме залученню іноземних інвестицій, передачі технологій та знань, а також відкриє нові ринки для українських товарів і послуг. Збільшення обсягів зовнішньої торгівлі також сприятиме інтеграції України в глобальну економіку і розширенню її впливу.

За даними Держстату України, у 2024р. експорт товарів становив 41733,1 млн.дол. США, або 115,3% порівняно із 2023р., імпорт – 70751,2 млн.дол., або 111,3%. Негативне сальдо склало 29018,1 млн.дол. (за 2023р. також негативне – 27384,1 млн.дол.)

Коефіцієнт покриття експортом імпорту становив 0,59 (за 2023р. – 0,57). Зовнішньоторговельні операції проводились із партнерами із 230 країн світу [3].

Український експорт у 2024 році забезпечив надходження до бюджету $51 млрд. Ринок ЄС став ключовим ринком збуту, а агропродовольча продукція – панівна в експорті. У 2024 році експорт забезпечив створення та розміщення на зовнішніх ринках близько $17 млрд доданої вартості [1].

Таким чином, Україна має потенціал і можливості для активної участі у процесах транснаціоналізації світової економіки. Інтеграція в глобальну економіку, привабливість для іноземних інвесторів, розвиток транснаціональних корпорацій, регулювання фінансового сектору, розбудова експортно-орієнтованої економіки, підтримка інновацій, сприяння держави та розбудова партнерських відносин – всі ці фактори сприяють успішній участі України у процесах транснаціоналізації світової економіки. Забезпечення цих аспектів дозволить Україні залучати інвестиції, переносити нові технології та знання, розширювати свої експортні можливості та зміцнювати свою позицію на міжнародній арені.

Однак, для досягнення цих цілей необхідний системний підхід та реалізація відповідних політичних, економічних та соціальних реформ.

Список використаних джерел

1. Національний інститут стратегічних досліджень. Зовнішня торгівля України товарами: підсумки 2024 року. URL: https://niss.gov.ua/

2. Стратегія розвитку фінансового сектору України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_finsector_NBU.

3. Державна служба статистики України. Експрес-випуск 14.02.2025 року. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/